

Sygn. akt I C 16/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant p.o. sekr. sąd. Aleksandra Bogusz-Dobrowolska

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2014 r., w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa **H. L.**

przeciwko **Towarzystwu (...) w W.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanego na rzecz powódki:

a) **zadośćuczynienie w kwocie 42 500 zł (czterdzieści dwa tysiące pięćset złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 13.10.2014 r. do dnia zapłaty,**

b) **odszkodowanie w kwocie 25 000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 13.10.2014 r. do dnia zapłaty;**

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 598,83 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu;

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:

a) **od powódki z roszczeń zasądzonych w pkt I - kwotę 3 250 zł,**

b) **od pozwanego – kwotę 3 250 zł.**

UZASADNIENIE

H. L. wniosła o zasądzenie od pozwanego **Towarzystwa (...) w W.:**

a) kwoty 125 000 zł z ustawowymi odsetkami od 20.03.2013 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą wskutek śmierci syna W. L. (1) w wypadku komunikacyjnym,

b) kwoty 25 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20.03.2013 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie warunków życiowych wywołane śmiercią syna W.,

c) zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu podniosła, że w dniu(...) r. doszło do wypadku samochodowego w miejscowości K. z udziałem pieszego, którym był jej syn W. L. (1). W wyniku obrażeń doznanych w wypadku W. L. (1) zmarł w dniu (...) r. Pozwany był ubezpieczycielem odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku i rozpoznając zgłoszone przez powódkę żądanie zadośćuczynienia oraz odszkodowania przyznał jej kwotę 7 500 zł tytułem zadośćuczynienia, przyjmując 50% przyczynienia się zmarłego do zaistnienia wypadku i nie znajdując podstaw do przyjęcia znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki. Według powódki nie ma podstaw do przyjęcia przyczynienia się syna do wypadku, przyznana kwota nie rekompensuje doznanej krzywdy, a nadto - wbrew stanowisku pozwanego - doszło do znacznego pogorszenia się jej warunków życiowych wskutek śmierci syna.

Pozwane **Towarzystwo (...) w W.** wniosło o oddalenie powództwa w całości i zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwany zakład ubezpieczeń, przyznając fakt wypłaty zadośćuczynienia we wskazanej w pozwie kwocie, stwierdził ostatecznie, że zmarły w wypadku syn powódki przyczynił się do powstania szkody w 50%, żądane zadośćuczynienie jest rażąco zawyżone, a nadto powódka nie wykazała, by wskutek zdarzenia jej sytuacja, w tym aktywność życiowa i stan majątkowy, uległa znacznemu pogorszeniu.

(odpowiedź na pozew k. 52-54, oświadczenie za adnot. k. 104)

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu (...) r. w K. doszło do wypadku drogowego z udziałem pieszego – syna powódki W. L. (1) – polegającego na potrąceniu go przez samochód kierowany przez J. J. (1). Dzień później W. L. (1) zmarł w wyniku obrażeń doznanych w tym wypadku. Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia (...) r. w sprawie V K 161/13 J. J. został uznany za winnego spowodowania wypadku. W toku tego postępowania ustalono, że syn powódki poruszał się o kuli, chwiejnym krokiem, prawą stroną jezdni i blisko jej krawędzi, w kierunku, w którym poruszał się samochód, a do potrącenia doszło wskutek niezachowania przez kierującego należytej ostrożności podczas manewru wyprzedzania pieszego, w trakcie którego W. L. (1) bezpośrednio przed pojazdem wykonał obrót ciała z przemieszczeniem w kierunku środka jezdni i znalazł się w pozycji stojącej, ustawiony lewą stroną w stosunku do nadjeżdżającego pojazdu.

W. L. (1) był pod wpływem alkoholu (0,3 promila), a z dokumentacji czynności ratunkowych wynika, że tego dnia - jak sam podał ratownikom - wypił trzy piwa.

(bezsporne, wyrok z uzasadnieniem, karta czynności medycznych /k.57 i dalej/ – w aktach V K 161/13 Sądu Rejonowego w Giżycku)

Przed śmiercią W. L. (1) zamieszkiwał z powódką, która oprócz niego miała jeszcze jedną bliską krewną – wnuczkę, zamieszkującą we W..

W chwili wypadku powódka miała niemal 79 lat, zaś jej syn – niemal 58 lat. Prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, a źródłem ich utrzymania była emerytura powódki w kwocie ok. 1500 zł miesięcznie oraz renta W. L. w kwocie ok. 800 zł miesięcznie. Syn powódki był osobą niepełnosprawną z uwagi na niedowład jednej strony ciała po udarze. Poruszał się o kuli i nie wykonywał cięższych prac domowych. Pomagał jednak przy pracach lżejszych i robił lżejsze zakupy, łącząc chodzenie do sklepu ze spacerem.

Powódka bardzo przeżyła śmierć syna. Pojawiły się zaburzenia snu, poczucie żalu i krzywdy, chwiejność emocjonalna i skłonność do zamartwiania się, które występują do dzisiaj i świadczą o przedłużonej reakcji adaptacyjnej o lekkim nasileniu. Aktualnie w życiu codziennym wspierają ją sąsiedzi, którzy pomagali również przed wypadkiem, jednak w mniejszym stopniu.

(kopia aktu zgonu k. 12, opinia sądowo-psychiatryczna k. 77, zeznania św. J. G., S. D. za adnot. k. 63-64, zeznania powódki k. 64).

Pismem z dnia 12.03.2013 r. pozwany został wezwany do zapłaty na rzecz powódki kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 100 000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej. Decyzją z (...) r. pozwany przyznał powódce kwotę 7 500 zł tytułem zadośćuczynienia, przyjmując 50% przyczynienie się zmarłego do wypadku z powołaniem się na to, że poruszał się on prawym pasem w sposób uniemożliwiający podjęcie manewru obronnego przez kierowcę i był pod wpływem alkoholu. Nie uwzględnił żądania odszkodowania, uznając, że nie została wykazana jego zasadność.

(bezsporne, pismo – k. 13-14, decyzja k. 15-16)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego roszczenia powódki zasługują tylko na częściowe uwzględnienie.

Ponieważ z mocy art. 11 Kpc ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa są wiążące w postępowaniu cywilnym, wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku zapadły w sprawie V K 161/13, uznający J. J. za winnego spowodowania wypadku, którego skutkiem była śmierć syna powódki, przesądza jednocześnie o jego odpowiedzialności, jako kierującego pojazdem mechanicznym, za szkody powstałe w wyniku tego zdarzenia – odpowiedzialności opartej na przepisach art. 435 § 2 kc w związku z art. 436 § 1 kc.

Bezsporne nadto J. J. objęty był obowiązkowym ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Oznacza to, że z mocy art. 13 ust. 2 i art. 34 oraz art. 35 ustawy z dnia 22-05-2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ... (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) pozwany zakład odpowiada za szkodę wynikłą wskutek wypadku – w granicach określonych w/w ustawą i przepisami Kodeksu cywilnego – w tym obowiązany jest do zapłaty zadośćuczynienia z art. 446 § 4 kc za krzywdę doznaną przez powódkę wskutek śmierci osoby najbliższej jaką był jej syn i odszkodowania z art. 446 § 3 kc, o ile w wyniku śmierci W. L. (1) doszło do znacznego pogorszenia jej sytuacji życiowej.

W realiach niniejszej sprawy przy wymiarze należnych powódce świadczeń uwzględnić należało specyficzne okoliczności wypadku, do którego w ocenie Sadu zmarły W. L. (1) przyczynił się w znacznym stopniu. Ponieważ ostatecznie obie strony powoływały się na materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania karnego w sprawie V K 161/13 Sądu Rejonowego w Giżycku i nie kwestionowały poczynionych tam ustaleń oraz treści wyroku skazującego J. J., a nadto nie nasuwał on również wątpliwości Sądu w niniejszej sprawie, można było przyjąć, że do wypadku doszło w sposób ustalony w ww. postępowaniu (co jednocześnie czyniło zbędnym sięganie po wnioskowaną przez pozwanego opinię z zakresu rekonstrukcji wypadków, skoro jego przebieg nie był kwestionowany). Oznacza to, że bezpośrednio przed potrąceniem W. L. (1) poruszał się po drodze publicznej w stanie po spożyciu alkoholu, prawą stroną jezdni (czyli z naruszeniem art. 11 ust. 2 Prawa o ruchu drogowym), a tuż przed pojazdem, który wymijał wykonał obrót ciała z przemieszczeniem w kierunku środka jezdni, co mogło utrudnić manewr obronny kierowcy pojazdu. W świetle tych okoliczności zasadnym jest przyjęcie, że W. L. (1) w ok. 40-50 % przyczynił się do wypadku. Okoliczności tego przyczynienia i lekkomyślność zachowania W. L. uzasadniałyby zatem zmniejszenie należnego mu odszkodowania na podstawie art. 362 kc. Skoro zaś zmniejszenie tego zakresu byłoby aktualne względem syna powódki, tym bardziej powinno znaleźć zastosowanie do odpowiedzialności względem niej, a w tym zakresie Sąd w pełni podziela poglądy wyrażone m.in. w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12.07.2012 r. (I CSK 660/11), sformułowane na tle art. 446 § 3 kc, ale znajdujące również zastosowanie do zadośćuczynienia, którego podstawą jest art. 446 § 4 kc.

Mając na uwadze powyższe oraz dotkliwe skutki, jakie w życiu powódki wywołała śmierć W. L. (1), w ocenie Sądu żądanie odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej zasługiwało na uwzględnienie w całości, tj. do kwoty 25 000 zł.

Wskutek śmierci syna sytuacja życiowa powódki rzeczywiście uległa bowiem znacznemu pogorszeniu. Dostrzec trzeba, że źródłem utrzymania gospodarstwa domowego powódki i jej syna były jego renta (ok. 800 zł) i emerytura powódki (1 500 zł). Śmierć syna oznaczała zatem ubytek w budżecie domowym. Niezależnie od tego, że był on

osoba niepełnosprawna i nie mógł pomagać przy cięższych pracach domowych, w świetle niekwestionowanych zeznań świadków i powódki (których prawdziwości nie podważono), pomagał w domu przy pracach lżejszych, czynił lżejsze zakupy i stanowił dla matki całkiem znaczne oparcie, którego znaczenie wydaje się tym istotniejsze, gdy zważyć na jej podeszły wiek. Uwzględniając przy tym, że po śmierci syna powódka w znacznie większym stopniu wymaga pomocy ze strony sąsiadów (co wynika chociażby z ich zeznań), zdaniem Sądu odszkodowanie przewidziane w art. 446 § 3 kc, po jego zmniejszeniu odpowiednim do stopnia przyczynienia się zmarłego do wypadku, powinno wynosić żadaną w pozwie kwotę 25 000 zł.

Utrata syna bez wątpienia wywołała też u powódki znaczną krzywdę. Poza wnuczką, zamieszkałą na drugim końcu Polski, po śmierci syna powódka nie ma już bliskich krewnych i zdana jest na samą siebie, ewentualnie na pomoc sąsiadów. Poczucie osamotnienia niewątpliwie zwiększa stopień odczuwanego żalu i krzywdy i wpływa na codzienne funkcjonowanie powódki, co przejawia się zaburzeniami snu, chwiejnością emocjonalną i skłonnością do zamartwiania się. Potwierdziła to niekwestionowana przez strony opinia biegłego lekarza psychiatry, który rozpoznał u powódki objawy przedłużonej reakcji adaptacyjnej o lekkim nasileniu. Zważywszy na to rozpoznanie i brak konkretnych pytań lub twierdzeń na tym tle, do których miałyby się odnosić biegły lekarz psychiatra na rozprawie Sąd pominął ten wniosek strony powodowej. Nie uwzględnił nadto wniosku strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii psychologa, który miałyby – według wniosku (por. k. 94) – oceniać te same okoliczności co biegły lekarz psychiatra w niekwestionowanej przeciw opinii, a nadto wypowiadać się na temat zdrowia psychicznego powódki, do czego psychologa, zajmujący się inną sferą funkcjonowania człowieka niż zdrowie psychiczne, nie ma wszakże kompetencji.

Reasumując, w ocenie Sądu, doznana przez powódkę krzywda wynika z utraty syna, przy uwzględnieniu specyficznych okoliczności wypadku, do którego się przyczynił, wymagałaby rekompensaty w kwocie 50 000 zł, a skoro pozwany wypłacił jej do kwoty 7 500 zł, powódce należało się uzupełnienie tej kwoty o 42 500 zł.

Z tych względów i na podstawie wymienionych przepisów, w pkt I sentencji wyroku na rzecz powódki zasądzono kwotę 25 000 zł odszkodowania oraz 42 500 zł zadośćuczynienia wraz z wynikającymi z art. 481 § 1 i 2 kc odsetkami ustawowymi od przyznanych kwot za okres od daty wyrokowania. W ocenie Sądu w tej dacie pozwany znalazł się już w opóźnieniu w spełnieniu należnych powódce świadczeń, które powinien spełnić niezwłocznie po analizie materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, której mógł dokonać przed zamknięciem rozprawy i co winien uczynić jako profesjonalista zajmujący się ubezpieczeniem odpowiedzialności za szkody wynikłe z wypadków komunikacyjnych. Przyznanie odsetek od daty wcześniejszej nie byłoby natomiast uzasadnione, gdy zważyć, że wyrok sądu odwoławczego rozpoznającego apelację sprawcy wypadku od skazującego go wyroku karnego zapadł dopiero w dniu 2.10.2014 r.

W zakresie przewyższającym kwotę przyznaną w pkt I sentencji wyroku powództwo oddalono, jako wygórowane w stosunku do ustalonych w sprawie okoliczności, zwłaszcza w zakresie przyczynienia zmarłego do zaistnienia wypadku, ale również dostrzegając lekkie tylko nasilenie objawów zaburzeń adaptacyjnych u powódki.

Mając na uwadze, że roszczenia powódki zostały uwzględnione prawie w połowie (licząc ich łączną wartość), a określenie ich wysokości zależało od oceny Sądu, na podstawie art. 100 Kodeksu postępowania cywilnego (kpc), na jej rzecz zasądzono połowę kosztów procesu wynikających z poniesienia części opłaty od pozwu (1 000 zł) i wydatków na opinię biegłego (197,66 zł), uznając, że w zakresie wynagrodzeń pełnomocników, których stawki uregulowane są w jednakowej wysokości, koszty te znoszą się wzajemnie.

Uwzględniając wynik procesu, w której strony uległy sobie mniej więcej w połowie, na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 kpc, w takim też stosunku rozdzielono nieuiszczoną część kosztów sądowych (tj. brakującą opłatę od pozwu w kwocie 6 500 zł), nakazując ich ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa w pkt IV sentencji wyroku.